

ระวัง ! อันตรายจากแมงกะพรุนพิษ

สำหรับคนที่รักการเล่นน้ำในทะเล หรือมีแผนการจะไปเที่ยวทะเลในช่วงเทศกาลวันหยุดต่างๆ นอกจากจะต้องระมัดระวังเรื่องการเจ็บป่วยด้วยโรคหรืออุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น การไปเที่ยวทะเลในช่วงฤดูฝน สิ่งหนึ่งที่ต้องระวัง คือ การถูกพิษของแมงกะพรุนในขณะที่เล่นน้ำทะเล เนื่องจากแมงกะพรุนสามารถพบได้ในทะเลทั่วไปโดยเฉพาะในประเทศไทย เขตร้อนหรือเขตอบอุ่น และมีทั้งชนิดที่ไม่อันตรายจนถึงชนิดที่มีพิษอันตรายทำให้เสียชีวิตได้อย่างรวดเร็ว โดยชนิดที่ร้ายแรงและพบบ่อย เช่น แมงกะพรุนกล่อง แมงกะพรุนสาย แมงกะพรุนไฟ เป็นต้น

สถานการณ์ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา ข้อมูลจากสำนักโรคติดต่อวิทยา กรมควบคุมโรค ร่วมกับแพทย์ระบาศาตราจากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่ามีนักท่องเที่ยวต่างชาติเสียชีวิตจากแมงกะพรุนพิษ ขณะมาเที่ยวทะเลในประเทศไทย และเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเนื่องจากแมงกะพรุนพิษตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา จำนวน 918 ราย โดยเป็นชาวไทยและต่างชาติ ส่วนที่มีอาการหนักจนถึงหมดสติหรือเสียชีวิต พบว่ามีรายงานอย่างน้อย 12 ราย ซึ่งพบทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน โดยพื้นที่ที่พบผู้ป่วยรุนแรงและเสียชีวิตมักเป็นบริเวณน้ำตื้นใกล้ชายหาดในพื้นที่อ่าวโค้งเว้า ในช่วงที่คลื่นลมสงบ เนื่องจากแมงกะพรุนกล่องมักมาหาเหยื่อพวกลูกกุ้ง ลูกปลาในพื้นที่ลักษณะนี้

สำหรับแมงกะพรุนพิษที่พบส่วนมาก คือ แมงกะพรุนกล่องซึ่งเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ลักษณะคล้ายร่มหรือระฆังคว่ำ ที่ด้านสูงมากกว่าด้านกว้าง โดยมีลักษณะโปร่งใส อาจมีสีฟ้าอ่อน น้ำตาล เหลือง หรือชมพู มีหนวดยื่นออกจากมุมทั้ง 4 มุม อาจยาวได้ถึง 3 เมตร บริเวณสายหนวดจะมีถุงพิษจำนวนมาก ในกรณีสัมผัสกับหนวดแมงกะพรุนกล่อง อาจมีเพียงอาการเจ็บหรือคัน เกิดอาการผื่นแดง ผิวไหม้เกรียม ปวดแสบปวดร้อน หายใจขัด และเป็นตะคริว แต่ถ้าโดนชนิดที่มีพิษรุนแรงจะมีอาการปวดอย่างมาก อาจรู้สึกเหมือนราวไปตีหัวใจ หรือบีบหัวใจ อาจแน่นหน้าอก หมดสติ และหากโดนสายหนวดแมงกะพรุนจำนวนมาก พิษสามารถทำให้หยุดหายใจ ไม่มีชีพจร และเสียชีวิตได้

ดังนั้นหากรู้สึกตัวว่าโดนพิษแมงกะพรุน ควรจะขึ้นจากน้ำทะเลโดยเร็ว เพื่อทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้นโดยล้างพิษตรงผิวหนังที่โดนพิษด้วยน้ำทะเลหรือราดน้ำส้มสายชูบริเวณที่ถูกแมงกะพรุนโดยด่วน (หลีกเลี่ยงการใช้น้ำจืด เพราะน้ำจืดจะไปกระตุ้นพิษให้กระจายมากขึ้น) นำหนวดแมงกะพรุนที่ติดตามร่างกายออก โดยหลีกเลี่ยงการขูดถู บริเวณแผล ควรอยู่นิ่งๆ เพื่อลดการยิงพิษจากแมงกะพรุน หากผู้ถูกพิษหมดสติและไม่มีชีพจรให้ปั๊มหัวใจก่อนนำส่งโรงพยาบาลโดยเร็วที่สุด

ทั้งนี้วิธีป้องกันการถูกพิษจากแมงกะพรุนที่ดีที่สุด คือ หากเที่ยวทะเลในฤดูฝนขอให้สังเกตดูแมงกะพรุนก่อนลงเล่นน้ำทะเล สวมเสื้อผ้าปิดชิด เช่น แขนยาว ขายาวแนบตัวขณะลงทะเลลงเล่นน้ำทะเล นอกจากนี้หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ สายด่วนกรมควบคุมโรค โทร. 1422 หรือ กลุ่มกลุ่มสื่อสารสาธารณะและภาคีเครือข่าย สำนักโรคติดต่อทั่วไป โทร. 02 590 3183

โดย : กลุ่มสื่อสารสาธารณะและภาคีเครือข่าย สำนักโรคติดต่อทั่วไป

โทร. 02 590 3183 โทรสาร. 029510918